BARACSI BÉLA

Adatok Nagykároly és környékének lepkefaunájához

Ami a címben jelölt terület lepidopterológiai kutatásait illeti, bátran állíthatjuk, hogy szinte "terra incognita", mivel a szakirodalomban alig találunk utalást arra vonatkozólag, hogy ezen a vidéken komoly lepkegyűjtést, ennek feldolgozását, illetve közlését végezte volna valaki. Bíró Lajos folytat néhány entomológiai gyűjtést ezen a vidéken. Kiss E. is gyűjt Szatmár megyében, s említi az Argynnis laodice nevű lepkét. Eredményeit a Természettudományi Közlönyben ismerteti 1896-ban. Az "Entomológiai gyűjtések Peér község határában" címmel Kis Béla közöl 1970-ben *Orthopterákkal* kapcsolatos megfigyeléseket, ami az általam kutatott területet is érinti. Szabó András a Szatmári Hírlap mellékletében a "Forrás"-ban közli 1980-ban "Szatmár megye lepkefaunájáról" című cikkét.

A felsoroltakon kívül jelentek meg más dolgozatok is, amelyek érintik a vidék növény- és állatvilágát, de kimondottan lepkékkel egyik sem foglalkozik.

Nagykároly környékének földrajzi és éghajlati leírása

A tanulmányozott terület Románia északnyugati részén terül el, a magyar Szatmári-sík és Nyírség szerves folytatásaként. Tengerszinthez viszonyított magassága 110-120 m, felszíne egyhangú síkság, dombok nélkül.

Éghajlatát illetően a következőket mondhatjuk el: az évi középhőmérséklet 9,3 C° , a januári -3,2 C°, a júliusi 20,5 C°.

Az évi és havonkénti hőingadozások mellett területünk éghajlatára jellemzőek az elég nagy napi hőingadozások is. Ez a nyári hónapokban 10-13 C°, míg a téli hónapokban 5-7 C°.

A talaj hőmérsékleti viszonyai elsősorban a talajban élő szervezetek szempontjából jelentős tényező, különösen a felszíni rétegekben, mivel innen történik közvetlenül a hőkisugárzás, illetve a levegő felmelegedése. Napi hőingadozási görbéjének legalacsonyabb szintje a reggeli órákban van, napkelte előtt, legmagasabb szintje pedig du. 2-3 óra között. Átlagértéke a leghidegebb hónapokban sem süllyed -2,4 C° alá a 10 cm-nél nagyobb mélységben. 50 cm-nél nagyobb mélységben ezekben a hónapokban is pozitív értéket mutat, 100 cm mélységben pedig a hőmérsékleti ingadozás elenyésző.

A sokévi átlagértékek vizsgálatának alapján kitünik, hogy a csapadékmennyiség 600 mm körül ingadozik. Legcsapadékosabb hónap a június, legszárazabb a február (téli esőminimum). Ez azonban változhat havonként és évenként is. Így esős február és száraz június is kialakulhat egyes években.

A gyűjtőhelyek jellemzése

A begyűjtött és felsorolásra kerülő lepkészeti anyag Nagykároly vidékének erdeiből, fás területeiről és virágos rétjeiről származik. Ezek a következők: a Kraszna-folyó partján Kaplony községnél lévő Füzes, a Kálmándi-erdő, a Börvely-erdő, Tekerőd-erdő, a mezőfényi Nagyerdő, a csalánosi Körös-erdő, a Nagykárolyi-kastély körül elterülő arborétum.

Ezen területeken az éghajlattal és talajjal összhangban kialakult természetes növénytakaró az emberi tevékenység során nagy mértékben

megfogyatkozott. A táj eredeti képét az összefüggõ hatalmas erdõk, valamint mocsaras területek jellemezték. Az évszázadok során, de fõleg az utóbbi 150 évben a mezõgazdaság térhódítása során a mocsaras területeket lecsapolták, az erdõket kivágták. A híres Ecsedi-láp, a vízimadarak paradicsoma ma már csak leírásokban létezik. Az összefüggõ erdõk helyett csak szigetszerű erdõfoltok vannak. A még meglévõ erdõfoltok jobbára ki vannak ritkítva, helyenként a telepített akác az uralkodó. Csak néhány helyen maradtak meg kisebb területeken többé-kevésbé háborítatlan tölgyesek. A lecsapolt Ecsedi-láp helyén mezõgazdasági növényeket termesztenek.

A kaplonyi Füzes

A bokorfüzesekkel (Salicetum albae-fragilis) szegélyezett Kraszna partján, Kaplony község határában a puhafa ligetek csoportjába tartozó füzes alakult ki. Bár kis területre korlátozódik, helyenként a fehér fűz (*Salix alba*) és törékeny fűz (*Salix fragilis*) hatalmas példányait láthatjuk. Az idõszakosan vízzel borított és nyitott lombkoronaszintű társulásban legelterjedtebb a hamvas szeder (*Rubus caesius*), Cserjeszintjében a mandulalevelű fűz (*Salix triandra*) és a kosárkötõ fűz (*Salix virminalis*) uralkodik. Gyepszintjében egy sor nedvességkedvelõ boglárka (*Ranunculus*), keserűfű (*Polygonum*) faj mellett helyenként nagy számmal jelentkeznek a heliofil gyomnövények is.

Kálmándi-erdõ

Kálmánd falutól nyugatra fekszik, a Nagykárolyt Börvely községgel összekötõ vasútvonal szomszédságában. Talaja lõszös. Az egykori tölgy szálerdõ ma már csak foltokban van meg. A mintegy 30 hektárnyi terület nagy részén a telepített akác és nyár dominál. Az erdõ biológiai egyensúlya néhány évtizede felbomlott, ugyanis a vetési varjú (*Corvus frugilegus*) oly tömegben lepte el az erdõt, hogy kiszorította az énekes madarakat. Így egyrészt a kártevõ rovarok elszaporodhattak, másrészt a talajban felhalmozódott ürülék elõsegítette a nitrofil növények elterjedését az amúgy is megritkított erdõben. Eredetileg a tölgy-kõris-szil ligeterdõ uralkodott (Querco-Ulmetum) amely mellett az erdõ belsõ részében, ahol a légnedvesség nagyobb fokú, kialakult a gyertyános-tölgyes (*Querco-Carpinetum*). Cserjeszintjére jellemzõ a fekete bodza (*Sambucus nigra*) míg a gyepszintjére az erdei varázslófű (*Circaea lutetiana*), erdei nebáncsvirág (*Impatiens nolitangere*). A tavaszi aszpektusban az odvas keltike (*Corydalis bulbosa*), bogláros szellõrózsa (*Anemone ranunculoides*) uralkodik. Ma számos gyomnövény tömeges jelenléte jellemzi ezt az erdõt.

A börvelyi Tekerõd-erdõ

Börvely községtõl nyugatra fekszik, a Kraszna folyótól nem messze. Az egykori tölgyes jellegére ma már csak néhány megmaradt folt, valamint helyenként az aljnövényzet emlékeztet. Az akác dominál. A foltokban megmaradt tölgyesben a számos gyomnövény mellett a csalán (*Urtica dioica*) uralja az aljnövényzetet. A kocsányos tölgy (*Quercus robur*) mellett gyakori a mezei

juhar (*Acer campestre*), míg a cserjeszintben az egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*) valamint a kökény (*Prunus spinosa*) az uralkodó. Az erdei fajok közül a salamonpecsét (*Poligonatum*) fajok, bársonyos tűdőfű (*Pulmonaria mollis*), odvas keltike (*Corydalis bulbosa*), ibolya (*Viola*) fajok, stb. találhatók.

A mezőfényi Községi-erdő

A falutól északkeletre fekszik. Ma már csak közel száz hektárra korlátozódik területe. Az utóbbi években a tölgyes nagy részét akáccal helyettesítették. Kimondottan kötött talaja van. Növényszociológiailag az akácos mellet a tölgy-kőris-szil ligeterdő (*Fraxino pannonicae-Ulmetum*), kis részben pedig a gyöngyvirágos-tölgyes (*Convallario-Quercetum roboris*) növénytársulásai alkotják. Gyepszintjében, főleg a gyertyános részben az Alföldön ritka növényfajok vannak. Így a hagymás fogasír (*Dentarium bulbifera*), gombernyő (*Sanicula europaea*), hegyi csenkesz (*Festuca drymia*), stb. A mélyebben fekvő részekben gyakori a ritkás sás (*Carex remota*) és az erdei nebáncsvirág (*Impatiens noli-tangere*).

A mezőfényi Nagyerdő

Mezőfény és Csalános falvaktól nyugatra fekszik a nyírségi homokvidék peremén. Ma Nagykároly környékének legösszefüggőbb erdeje, területe több száz hektár. Talaja teljes egészében kötött homoktalaj. Növényszociológiailag egyrészt a csenkeszes-tölgyes (*Festuco-Quercetum roboris*) növénytársulása, kisebb mértékben pedig a

gyöngyvirágos tölgyes (*Colvallario-Quercetum roboris*) jellemzi. A fás növényzet képviselői: a tölgy mellett a vadcseresznye (*Prunus avium*) közönséges gyertyán (*Carpinus betulus*), ezüsthárs (*Tilia argentea*), mezei juhar (*Acer campestre*), stb. Cserjeszintjében az egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*) az uralkodó. Gyepszintjében a gyöngyvirág mellett gyakori a salamonpecsét (*Polygonatum sp.*), vékony csenkesz (*Festuca valesiaca*), réti perje (*Poa angustifolia*), erdei sás (*Carex silvatica*), borjúpázsit (*Anthoxanthum odoratum*). Magyarország területén folytatása a Fényi-erdő, amely jórészt természetvédelmi terület.

A csalánosi Körös-erdő

Csalános falutól kb. 1 km-re északnyugatra fekszik, a nyírségi homokbuckák és a Nagykárolyi löszhát közötti mélyedésben, az egykori Ecsedi-láp egyik feltöltött öblében. Bár ma már alig néhány tízhektárnyi területen fekszik a több részre darabolt tölgyes, mégis florisztikai szempontból a környék legérdekesebb erdeje. Nagy része egész évben vízzel borított, ahol a tölgy-kőris-szil (*Fraxino pannonicae-Ulmetum*) ligeterdő nedvesebb faciesei (*Glyceria maxima, Carex acutiformis*) jelentkeznek. Feltűnő a hegyvidékről ismert zergeboglár (*Trollius europaeus*) jelenléte, amely mellett említést érdemel a lápi csalán (*Urtica kioviensis*), nyári tőzike (*Leucojum aestivum*). A tavaszi aszpektusban a hóvirág (*Galanthus nivalis*) tömeges előfordulása arra utal, hogy ez az erdőfolt egy hatalmas összefüggő maradványként tekinthető.

A Nagykárolyi arborétum

Bár nem sorolható az erdők csoportjába, de az itt gyűjtött erdei lepkefajok száma indokolja az ember által alkotott zöldövezet bevonását a tárgyalt problémakör keretébe. Az arborétum jellegű többszáz éves park az erdőkben ma már ritka növényeket részben ezek helyettesítik. Jelenleg 260 egzotikus és őshonos fa és cserje él a parkban. A különböző növények közül több faj képviseli a juharféléket (Acer), rózsákat (*Rosa*), tölgyeket (*Quercus*) de számos nyír *(Betula)* is él itt. Gyepszintjében spontán módon több erdei növény is jelentkezik.

RENDSZERTANI RÉSZ

A rendszertani rész összeállításához az OSTROGOVICH féle katalógust használtam. Ahol a ma elfogadott nomenklatúra ettől eltér, a neveket zárójelben közlöm.

Fam. Cossidae - NEWMAN - Farontó lepkék

Cossus cossus L. - Nagy farontólepke. Begyűjtve két példány a Kálmándi-erdőben 1976. június 30. és július 17-én.

Zeuzera pyrina L. - Kis farontó vagy almafarontó lepke. Begyűjtve két példány a Tekerőd-erdőben 1973. június 4-én és a Nagykárolyi arborétumban 1973. június 2-án.

Zygaenidae - Csüngőlepkék

Zygaena filipendulae L. - Acélszínű csüngőlepke. Két példány begyűjtve a mezőfényi Községi-erdőben. Igen gyakori.

Fam. Tortricidae STEPHENS - Sodrómolyfélék

Tortrix viridana L. - Tögyilonca. Begyűjtve két példány a Tekerőd-erdőben 1978. július 19-én. Szerencsére elég ritka a kutatott területeken, mert jelentős erdei kártevő.

Fam. Geometridae STEPHENS - Araszolók

Lythria purpurata L. - Bíborcsíkos araszoló . Begyűjtve három példány a Tekerőd-erdőben, július 22-én és augusztus 2-án.

Cidaria (Perizoma) alchemillata L. - Árvacsalán araszoló. Egy példány, Tekerőd-erdő, 1970. augusztus 3-án.

Cidaria (Epirrhoe) alternata MÜLLER - Galaj tarkaaraszoló. Egy példány, Tekerőd-erdő 1972. május 14-én.

Peribatodes (Boarmia) (Alcis) rhomboidaria DEN. et SCHIFF. - Ékköves faaraszoló. Egy példány, Nagykárolyi arborétum, 1970. aug. 3.

Siona lineata Scopoli - Saláta araszoló. Két példány a Kálmándi-erdőben, 1973. május. 25.

Ematurga atomaria L. - Barna rétiaraszoló. Begyűjtve három példány a Kálmándi-erdõben, 1975. május 25-én.

Scopula immorata L. - Réti sávos araszoló . Begyűjtve két példány: Tekerõd-erdõ, 1973. május 14., másik példány: Kálmándi-erdõ, 1975. május 25.

Ennomos autumnaria WERNB. - Õszi levélaraszoló. Egy példány a Kálmándi-erdõben 1973. május 25.

Timandra griseata W. PETERSEN - Piroscsíkos csipkésaraszoló. Begyűjtve három példány a mezõfényi Községi-erdõben 1983. május 8-án, ahol e faj igen gyakori. Egyébként a kutatott területek mindenikében gyakran elõfordul.

Abraxas grossulariata L. - Köszméte araszoló. Begyűjtve két példány a Kálmándi-erdõben, 1974. július 10. Gyakori.

Operophtera brumata L. - Kis téli araszoló. Begyűjtve három példány a Kálmándi-erdõben, 1976. októberében.

Erannis defoliaria L. - Nagy téli araszoló. Begyűjtve két példány a nagykárolyi arborétumban: 1974. november 14., 1982. okt. 10.

Biston betularia L. - Szürkepettyes araszoló. Két példány begyűjtve a Kálmándi-erdõben: 1980. június 20., és július 19.

Fam. Lymantriidae HAMPSON - Gyapjaslepkék

E családba kevés faj tartozik. Fõleg éjjel, de nappal is repülnek. Nyugalomban szárnyaikat háztetõ módjára tartják.

Dasychira (Elkneria) pudibunda L. - Hamvasszövõ. Két példány begyűjtve a Mezõfényi-erdõben, 1983. május 13., egy hím és egy nõstény, copulában.

Lymantria monacha L. - Apácalepke. Egy példány a Nagykárolyi arborétumban, 1973. júl. 26.

Lymantria dispar L. - Gyapjaspille. Begyűjtve 6 példány a Kálmándi-erdõben és a Nagykárolyi arborétumban 1973-75. között július és augusztus hónapban. A hazai erdõk polifág kártevõje. Fõleg az összefüggõ tölgyerdõkben okoz óriási károkat. A petecsomók elleni védekezés (amiről meggyõzõdtem) igen primitív, a fiatal tölgyek kérgére lerakott petecsomókat késsel lekaparják és fóliazacskókba gyűjtik, majd elégetik.

Hypogymna morio L. - Réti gyapjaspille. E faj rendkívül elterjedt május-június hónapokban, de később is úton-útfélen gyakran találkozhatunk vele.

Fam. Noctuidae GROTE - Bagolylepkék

Scotia (Agrotis) ipsilon HUFN. - Nagy fűbagoly. Begyűjtve két példány a Nagykárolyi arborétumban: 1970. július 7. és augusztus 5.

Trachea atriplicis L. - Nyári zöldbagoly. Begyűjtve három példány a Nagykárolyi arborétumban: 1970. július 20., augusztus 17.,

20. E faj igen gyakori, főleg az esti fény nagyon vonzza őket.

Noctua pronuba L. - Nagy sárga fűbagoly. Két példánya begyűjtve a Nagykárolyi arborétumban 1971. július 27., augusztus 1.

Cucullia umbratica L. - Közönséges csuklyásbagoly. Begyűjtve két példány a Nagykárolyi arborétumban: 1973. május 6. és 1974. augusztus 1.

Autographa gamma L. - Gammalepke. Öt példány begyűjtve a Nagykárolyi arborétumban 1970 július 7. és augusztus 1. között. Egyébként igen elterjedt faj.

Heliothis viriplaca L. - Mácsonyabagoly. Begyűjtve három példány a Nagykárolyi arborétumban, 1970. augusztus 3. és 1972. augusztus 1-én. Igen gyakran megfigyelhető amint téli időszakban a pincékben vagy eldugott helyeken hibernál kifejlett állapotban.

Plusia chrysitis L. - Aranybagoly. Egyetlen példány a Nagykárolyi arborétumban 1973. augusztus 3.

Simyra albovenosa- GOEZE - Halvány lápibagoly. Egyetlen példány begyűjtve a Nagykárolyi arborétumban 1973. június 6.

Mamestra oleracea L. - Salátabagoly. Egy példány begyűjtve a Tekerőd- erdőben 1973. május 27.

Abrostola triplasia L. (trigemina Wernb.) Egy példány begyűjtve a Tekerőd-erdőben 1973. május 25.

Hypena proboscidalis L. - Ormányos karcsúbagoly. Egy példány begyűjtve a Kálmándi-erdőben 1973. május 25.

Parastichtis (Apamea) monoglypha L. - Nagy dudvabagoly. Két példány begyűjtve a Nagykárolyi arborétumban 1973. május 10.

Catocala fraxini L. - Kék övesbagoly. Két példány begyűjtve a Nagykárolyi arborétumban 1972. július 18. Igen ritka faj.

Catocala elocata Esp. - Közönséges övesbagoly. Két példány begyűjtve a Nagykárolyi arborétumban 1970. október 1. és a Kálmándi-erdőben 1968. július 20.

Mormonia sponosa L. - Tölgyfa övesbagoly. Egy példány begyűjtve a Kálmándi-erdőben 1970. július 20.

E két utóbbi fajról szükségesnek vélem leírni, hogy 1970-ig igen gyakori volt a Kálmándi-erdőben, de később szinte alig láttam. Eltűnésének oka több mint valószínű az erdőt körülvevő kultúrnövények permetezése, mert a finom permetlé óhatatlanul is az erdő fáira került és az érzékeny lárvák pusztulását okozta. Eltűnésük másik okát abban vélem, hogy a fent említett erdőben igen kevés már a tölgyfa, helyét az ültetett akác foglalja el, melyek leveleivel e faj lárvái nem táplálkoznak.

Fam. Arctiidae MEYRICH - Medvelepkék

Arctia caja L. - Nagy medvelepke. Három példány begyűjtve: Tekerõd-erdõ, 1970. július 28., augusztus 6., a Nagykárolyi arborétumban 1970. augusztus 18-án.

Hyphantria cunea DRURY - Amerikai medveszövõ. Két példány begyűjtve Kálmándon 1973. július 17.

Diacrisia sannio L. - Vörösszélű medvelepke. A medvelepkék családjának leggyakoribb képviselõje a kutatott területen. Öt példány begyűjtve: a Tekerõd-erdõben 1970. május 29. (4 példány), a Füzesben 1977. július 7.

Phragmatobia fuliginosa L. - Füstös medvelepke. Két példány begyűjtve a Nagykárolyi arborétumban 1970. augusztus 14., 1972. július 10.

Spilosoma urticae ESP. - Hószínű medvelepke. Egyetlen példány a Nagykárolyi arborétumban 1975. augusztus 7.

Spilosoma lutea HUFN. - Sárgás medvelepke. Egy példány a Nagykárolyi arborétumban 1970. augusztus 3.

Callimorpha quadripunctaria PODA - Csíkos medvelepke. Egy példány begyűjtve a Nagykárolyi arborétumban 1970. augusztus 1.

Callimorpha dominula L. - Fémes medvelepke. Egy példány a Nagykárolyi arborétumban 1970. július 7.

Fam. Amatidae JANSE - Ál-csüngõlepkék

Syntomis (Amata) phegea L. - Fehérpettyes álcsüngõlepke. Négy példány begyűjtve: Kálmándi erdõ (3) 1974. július 16., mezõfényi Községi-erdõ 1974. július 20. A kutatott erdõk tisztásain igen gyakori.

Fam. Attacidae DUPONCHAL (Saturniidae) - Pávaszem lepkék

Saturnia pyri DEN. et SCHIFF. - Éjjeli nagy pávaszem. Hat példány begyűjtve április és május hónapokban a Nagykárolyi arborétumban. Elég gyakori.

Eudia pavonia L. - Éjjeli kis pávaszem. Begyűjtve öt példány május hónapban a Nagykárolyi arborétumban. Kevésbé gyakori mint az elõbbi.

Fam. Lasiocampidae HARRIS - Szövõlepkék

Malacosoma neustria L. - Gyűrűs pohók. Begyűjtve két példány a Nagykárolyi arborétumban 1981. VII. 17. és 1983. VII. 23. A szatmári erdõk egyik fõ kártevõje!

Lasiocampa quercus L. - Tölgyfa szövõ. Két példány begyűjtve a mezõfényi Községi-erdõben 1971. VII. 24. és 1975. VII. 17.

Gastropacha quercifolia L. - Tölgyfalevél pohók. Begyűjtve egy példány a Tekerõd-erdõben 1970. VIII. 17.

Macrothylacia rubi L. - Málnaszövő. Két példány begyűjtve a Tekerőd-erdőben, 1970. VI. 1. és 1975. VII. 17.

Cosmotriche potatoria L. - Szomjas pohók. Egy példány begyűjtve a Tekerőd-erdőben 1970. VIII. 9. Igen ritka faj.

Odonestis pruni L. - Szilvafa pohók. Begyűjtve két példány, egyik a Tekerőd-erdőben 1970. IX. 4., míg a másik a Füzesben 1973. VI. 19.

Fam. Sphingidae LEACH. - Szenderek

Acherontia atropos L. - Halálfejes lepke. Két példány begyűjtve a Nagykárolyi arborétumban, 1970. X. 3. és 1979. IV. 19.

Herse convolvuli L. - Szulák szender. Három példány begyűjtve, kettő a Tekerőd-erdőben 1969. IV. 20., 1972. IX. 26., míg a harmadik a Nagykárolyi arborétumban 1971. VIII. 24.

Smerinthus ocellata L. - Esti pávaszem szender. Három példány begyűjtve, melyből kettő a Nagykárolyi arborétumban. 1975. VIII. 25., 1983. VIII. 2., valamint a Tekerőd-erdőben 1969. V. 19.

Laothoe populi L. - Nyárfa szender. Két példány begyűjtve, egyik a Tekerőd-erdőben 1969. VI. 20., a másik a Kálmándi-erdőben 1975. V. 27.

Macroglossum stellatarum. L. - Kacsafarkú szender. Vidékünkön a legelterjedtebb szender. Szürkületkor mindenfelé megtalálható. Begyűjtve négy példány, melyből kettő a nagykárolyi arborétumban 1972. VIII. 18., 1973. VIII. 11., valamint a Kálmándi-erdőben 1982. VIII. 7. (2).

Celerio (Hyles) euphorbiae L. - Kutyatej szender. Begyűjtve három példány a Nagykárolyi arborétumban. 1970. VII. 30., 1971. VII. 27., 1972. VIII. 1.

Pergesa (Deilephila) elpenor L. - Szőlőszender. Begyűjtve hét példány, valamennyi a Nagykárolyi arborétumban. 1970. VIII. 4. (2), 1971. VII. (3), 1973. V. 9., 1973. IX. 10.

Fam. Hesperiidae STEPHENS - Busalepkék

Carcharodus alceaea ESP. - Mályva busalepke. Egy példány begyűjtve a Kálmándi-erdőben. 1972. VIII. 12.

Pyrgus armoricanus REV. - Feles busalepke. Egy példány begyűjtve a Tekerőd-erdőben 1972. IV. 22.

Hesperia comma L. - Vesszős busalepke. Egy példány begyűjtve a Tekerőd-erdőben 1974. VII. 17.

Pyrgus alveus Hb. - Hegyi busalepke. Begyűjtve egy példány a mezőfényi Községi-erdőben 1983. V. 4.

Ochlodes venatus Br. et Gr. - Erdei busalepke. Négy példány begyűjtve, melyek közül három a Tekerőd-erdőben: 1973. V. 14., 1976. VI. 22., 1975. VII. 22., valamint a Körös-erdőben 1983. VI. 6. E busalepke faj a kutatott területek mindenikében gyakori.

Fam. Lycaenidae - STEPHENES - Boglárka lepkék

Cyaniris semiargus ROTT. - Aprószemes lepke. Egy példány begyűjtve a Tekerõd-erdõben 1972. IV. 7.

Lysandra (=Polyommatus) bellargus ROTT. - Égszínű boglárka. Három példány begyűjtve a Tekerõd-erdõben: 1973. V. 7., 1975. IV. 17., 1979. VI. 22.

Thersamonia (=Lycaena) thersamon ESP. - Kis tűzlepke. Két példány begyűjtve a Kálmándi-erdõben 1970. V. 2.

Lycaena phlaeas L. - Közönséges tűzlepke. Két példány begyűjtve a Kálmándi-erdõben, 1970. VII. 20.

Thersamonia (=Lycaena) dispar rutilus (VERNB.) - Nagy tűzlepke. Két példány begyűjtve a Kálmándi-erdõben 1970. VII. 10. és 1975. V. 5.

Fam. Riodinidae GROTE - Mozaiklepkék

Nemeobius lucina L. - Kockás lepke. Hat példány begyűjtve, melyből három a Kálmándi-erdõben 1979. VII. 16. és három a mezõfényi Községi-erdõben 1983. VI. 7.

Fam. Papilionidae HBN. - Pillangók

Iphiclides podalirius L. - Kardfarkú lepke. Hat példány begyűjtve, melyből három a Kálmándi-erdõben, 1979. VII. 16. és három példány a mezõfényi Nagyerdõben 1983. VI. 7. A kutatott területek mindenikében igen gyakori.

Papilio machaon L. - Fecskefarkú pillangó. Öt példány begyűjtve, melyből három a Tekerõd-erdõben 1973. IV. 17., 1976. VI. 20., 1980. VI. 17. és két példány s Kálmándi-erdõben 1972. VII. 12. és 1983. VII. 20. Szintén gyakori.

Zerynthia polyxena DENT et SCHIFF. - Farkasalma lepke. A Kraszna-folyó börvelyi szakaszán április végén és május elején igen gyakori, valamint - már kevésbé - a Tekerõd-erdõben. Ellenben a többi kutatott területeken csak elvétve láttam.

Parnassius mnemosyne L. - Kis apolló lepke. Tíz példány begyűjtve valamennyi a Tekerõd-erdõben, 1973. V. 14., (5), 1975. V. 20.(2), 1983. V. 17. (3). E faj a Tekerõd-erdõben május hónapban igen gyakori, ellenben más kutatott területen csak igen szórványosan fordul elõ.

Fam. Pieridae DUPONCHEL - Káposztalepkék

Aporia crataegi L. - Galagonyalepke. Három példány begyűjtve a Kálmándi-erdõben: 1973. VI. 2., 1983. VI. 27. (2). E faj mindenütt igen közönséges, nagy károkat okozva a gyümölcsösökben.

Leptidea sinapis L. - Mustárlepke. Hat példány begyűjtve: Tekerõd-erdõ 1973. IV. 9. (2), 1969. VIII. 12. (2), Kraszna partja 1992. VII. 17. (2).

Anthocharis cardamines L. - Hajnalpír lepke. Nyolc példány begyűjtve, valamennyi a Tekerõd-erdõben. 1973-1980 között, április hónapban. Mindenütt igen gyakori, de a fent említett erdõben különösképpen elterjedt.

Pontia daplidicae L. - Rezedalepke. Hat példány begyűjtve: a Kálmándi-erdõben 1972. VII. 12. (2), Tekerõd 1973. IV. 9. (2), Füzes 1972. IV. 17. (2).

Pieris napi L. - Repcelepke. Hét példány begyűjtve, melyből hat a Tekerõd-erdõben: 1972. IV. 7., 12., V. 7., 1970. IV. 27. és egy példány a fényi Nagyerdõben 1972. VII. 16.

Pieris brassicae L. - Káposztalepke. Több példány van begyűjtve, melyekből kettõ a Kálmándi-erdõben, 1972. VII. 12., a mezõfényi Községi erdõben 1972. VII. 19. A többi példányt zöldséges kertek környékén gyűjtöttem. Igen közönséges faj, nagy károkat okozva a káposzta és más ültetvényeken.

Pieris rapae L. - Répalepke. Négy példány begyűjtve melyekből kettõ a Tekerõd-erdõben 1970. V. 27. és 1972. VII. 16., valamint a Füzesben 1973. VII. 18. (2).

Colias hyale L. - Kénes lepke. Tizenegy példány begyűjtve, melyekből kettõ a Kálmándi-erdõben 1972. VIII. 10., míg a többi példány a Kraszna parton 1973. aug.-szept. hónapokban.

Colias croceus FOURCR. - Sáfránylepke. Három példány begyűjtve, melyekből kettõ a Kálmándi erdõből származik, míg a harmadik a fényi Nagyerdõből 1976. aug. hónapban.

Gonepteryx rahmni - VERITY. - Citromlepke. Négy példány a Tekerõd-erdõben, 1972. IV. 7., 1973. IV. 9. (3).

Fam. Nymphalidae SWAINSON - Tarkalepkék

Apatura iris L. - Nagy színjátszólepke. Két példány a csalánosi Körös-erdõben 1973. VII. 26. Elég ritka.

Apatura ilia DEN. et SCHIFF. - Kis színjátszólepke. Begyűjtve öt példány a Füzesben: 1970. VII. 17., 1972. VII. 25. (2). 1973. VIII. 10., 1992. VIII. 23. Mivel a lárvák tápnövénye fõleg a fűz, ezért érthetõ, hogy a Füzesben gyűjtöttem valamennyit.

Neptis sappho PALLAS. - Kis fehérsávos lepke. Begyűjtve három példány a Kálmándi-erdõben 1974. VII. 25., VIII. 27., 1979. VIII. 20.

Cynthia cardui L. - Bogáncslepke. Begyűjtve három példány: Füzesben 1972. VII. 25. (2) fényi Nagyerdõ 1972. VII. 16. Elég gyakori.

Vanessa atalanta L. - Admirális lepke. Három példány begyűjtve: a Füzesben 1977. VII. 17., Kálmándi-erdõ 1979. VI. 17., Nagykárolyi arborétum 1982. VII. 7. Gyakori.

Inaschis io L. - Nappali pávaszem. Begyűjtve négy: a nagykárolyi arborétumban, 1973. XII. 10. (hibernáló állapotban), 1974. IV. 17., Valamint a Kálmándi-erdõben 1987. VII. 20. Gyakori.

Nymphalis polychloros L. - Nagy rókalepke. Egy példány begyűjtve a Tekerõd-erdõben 1974. VI. 24. Nem túl gyakori.

Aglais urticae L. - Kis rókalepke. Hét példány begyűjtve, melyek közül öt a Kálmándi-erdõben 1972. VII. 17. (3), 1983. VII. 5. (2). A másik két példány a kálmándi iskola virágos kertjében 1987. VII. 18. Igen gyakori faj.

Polygonia c-album L. - C-betűs lepke. Egyetlen példány begyűjtve a Kálmándi-erdőben 1983. VII. 7. Nem ritka.

Araschnia levana L. - Pókhálós lepke. Nyolc példány begyűjtve, valamennyi a Kálmándi erdőben 1969-1977 között május-augusztus hónapokban. Nagyon gyakori.

Euphydyras maturna L. - Díszes tarkalepke. Begyűjtve két példány: Kálmándi-erdő 1983. V. 13, Tekerőd-erdő 1984. V. 17.

Melitea athalia ROTT. - Közönséges tarkalepke. Begyűjtve két példány a Kálmándi erdőben 1974. VI. 29.

Melitea phoebe KNOCH. - Nagy tarkalepke. Begyűjtve egy példány a Tekerőd-erdőben 1971. V. 5.

Clossiana selene DEN. et SCHIFF. - Fakó gyöngyházlepke. Begyűjtve hat példány: Tekerőd-erdő 1973. V. 14. (2) Kálmándi-erdő 1974. VI. 7. (4).

Clossiana dia L. - Kis gyöngyházlepke. Begyűjtve két példány a mezőfényi Községi-erdőben 1975. V. 15. és a csalánosi Körös-erdőben 1983. V. 24.

Argynnis lathonia L. - Közönséges gyöngyházlepke. Begyűjtve öt példány: Tekerőd-erdő 1971. IV. 22. (3), Kálmándi erdő 1972. VIII. 24. (2).

Argynnis paphia L. - Nagy gyöngyházlepke. Begyűjtve négy példány a fényi Nagyerdőben: 1972.

VII. 17. (2), 1978. VI. 30., 1982. VII. 6. A kutatott területek egyikében sem ritka.

Érdekességként megemlítem, hogy gyűjteményemben van egy Vanessa antiopa is, de ennek élőhelye nem tartozik a nagykárolyi síksághoz. Szatmárnémetitől északra kb. 30 km-re fekvő Necopoi-i erdőben fogtam. Ezen erdő 550 m magasságban lévő összefüggő bükkerdő.

Fam. Satyridae SWAINSON - Szemeslepkék

Pararge aegeria STRG. - Erdei szemeslepke. Begyűjtve három példány a Kálmándi-erdőben 1974. VII. 11. és 16., valamint a Tekerőd-erdőben 1972. IV. 7.

Lasiommata maera L. - Nagyfoltú szemeslepke. Begyűjtve egy példánya a fényi Nagyerdőben 1969. VII. 10.

Melanargia galathea FR. - Sakktábla lepke. Begyűjtve négy példány, melyből kettő a Tekerőd-erdőben 1973. VI. 26. és kettő a Kálmándi-erdőben 1976. VII. 7. E faj igen gyakori a kutatott terület mindenikében.

Hiparchia semele L. - Barna szemeslepke. Begyűjtve egy példány a Kálmándi-erdőben 1969. VII. 10.

Satyrus circe F. - Fehéröves szemeslepke. Egyetlen példány a fényi Nagyerdőben 1979. VII. 10.

Minois dryas SCOP. - Fekete szemeslepke. Egyetlen példány a fényi Nagyerdőben 1979. VII. 10.

Maniola jurtina L. - Nagy szemeslepke. Begyűjtve tíz példány: Kálmándi-erdő 1973. VI. 26. (2), fényi Nagyerdő 1976. VI. 29. (4), Kraszna partja 1992. VIII. 24. (4). Igen gyakori.

Pyronia tithonus L. - Sötétszélű szemeslepke. Begyűjtve egy példány a Kálmándi-erdőben 1978. VII. 10.

Chortobius pamphilus RÜHL. - Kis szénalepke. Begyűjtve öt példány: a Tekerőd-erdőben 1973. V. 5., csalánosi Körös-erdő 1970. V. 27., Füzes 1977. VII. 9., Kraszna part 1992. VIII. 24. A szemeslepkék közül ez a faj a leggyakoribb, szinte mindenütt előfordul, akárcsak a M. jurtina.

Jelen dolgozatban felsorolt lepkék a kámándi (Szatmár megye) iskolában vannak tárolva.

IRODALOM

ABAFI-AIGNER, L. 1906. Magyarország lepkéi. Budapest, Atheneum RT.

BALÁZS, D. (...) Nagykároly és Erdőd környékének erdői. Acta Geobot. unf.: 353-398.

BARACSI, B. 1974. Colectarea si prepararea unor materiale biologice. Calauza comandantului de pioniero, Satu Mare.

BOB. D. 1975. Citeva specii de lepidoptere colectata in fauna judetului Satu Mare. Studii si communicari, Muzeul judetean, Satu Mare. III: 49-261.

CAPUSE, I. 1971. Fluturi, petale zburatoare. Editura stiintifica. Bucaresti.

FAUNA R. P. R. / R. S. R. Fasc. Nymphalidae, Apolionidae, Pieridae artea generala. Editura Academie, Bucaresti, 1958-1970.

GYÖRFY, J. 1975. Erdészeti rovartan. Akadémiai, Budapest.

HIGGINS, L., RILEY, N. D. 1977. Die Tagfalter Europas und Nordvest Afrikas Paul Parey, Hamburg und Berlin.

KALMÁR, Z. 1973. Lepkék. Búvár zsebkönyv. Móra, Budapest.

KOCH, M. 1987 Wir Bestimmen Schmetterlinge I. Neumann, Radebeul und Leipzig, 1974, 121-758.

LATOUCHER, I. 1963. Schmetterlinge. Delphin Bücherei 2.

LONESCU, M. 1962. Entomologie Editura didactica si pedagogica, Bucaresti.

MÓCZÁR, L. 1976. Kis állathatározó. Tankönyviadó, Budapest.

POPESCU-GORJ, A. 1964. Catalogus de la collection de Lepidopteres "prof. A. Ostrogovich," du muzeum d' histoire naturelle Grigore Antipa, Bucarest.

SZABÓ, A. 1980. Szatmár megye lepkefaunájáról. Forrás - a "Szatmári Hírlap" melléklete. Szatmár, 1980. dec. 22.

Megjegyzés: a hiányosan érkezett irodalomjegyzéket kommunikációs nehézségek (a szerző Romániában lakik) miatt csak részben sikerült kiegészíteni. Az idézett munkákra egyébként a dolgozatban hivatkozás sehol sem történik. (Szerk.)

